

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... — 16 kor.
 Negyedévre... — 4 „
 Helyben háshor hordva:
 Egész évre... — 20 kor.
 Negyedévre... — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... — 24 kor.
 Negyedévre... — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Árpáca-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Égység szerkesztője S. J. J. J.

NAGYVÁRAD, július 30.

A kinek a háza ég . . .

Az kiált.

Régi közmondás, de mindig jobban bebizonyosodik, hogy semmi sincs igazán régi a nap alatt.

Ez a jeles közmondás is nap nap után nyer folyton legfrissebb megerősítéseket; s honnan nyerne, ha nem a mai szenzációk hazájából, Franciaországból?

Nálunk jelenleg a francia nekivadult szabadkőművesekre szórt diszitő jelzők miatt fáj a sajtó egy részének a feje. A francia nép nagyjai, igazi nagyjai elitelik azt az eszeveszett hajszát, melyet Combesék a humanizmus nevében gyöngök és a felvilágosodás nevében művelt emberek ellen indítottak; nosza kapják magukat nálunk egyes lapok s olyan sírkozást visznek véghez a francia liberálisok mellett, mintha Combes maga szenvedne száműzetést.

A ki e cikkeket olvassa, még hajlandó részvétet is érezni Combes és társai iránt. Oh, a nemes, derék férfiú, mily fájdalmába kerülhetett neki a drákói rendelet aláírása!

Most, mikor érdeklődni kezd a közvélemény mindenfelé a kongregációkról szóló törvény iránt, most került nyilvánosságra az egész heccznek a háttéré is s kibontakozik a francia kultúrharcból egy közönséges becsapás, miniszterelnöki székéből mesterien rendezve.

A törvénytörvény szakasz u. is, a melyre hivatkozva a francia miniszterelnök hirhedt

rendeletét kibocsátotta, — következőleg hangzik:

»Vallásos kongregáció nem alakulhat jóváhagyás nélkül; a jóváhagyást külön törvény adja meg, a melyben a kongregáció működésének feltételei pontosan le vannak írva.

Egy kongregáció sem alapíthat új intézetet engedelem nélkül, melyet az államtanács rendeletben ad meg.

A minisztertanács rendeletileg föloszthatja a kongregációt s bezárhatja akármely kongregáció akármely intézetét.

Maga a §., úgy a hogy van, már kész hatalmaskodás, az állam jogkörének illetéktelen kiterjesztése, a mellett önmagának is ellentmond.

Az első bekezdés a törvényhozás engedélyétől teszi függővé a kongregációk alakulását, de már a feloszlatást a minisztertanács is elvégezheti. Ez a modern parlamentáris elvnek egyenesen feje tetejére állítása, mert itt nem a parlament ellenőrzi a kormányt, hanem a kormány gyakorol felülbírálatot az egész nemzeti törvényhozás felett; a nélkül, hogy szükség volna rá, csupa privát passzióból a minisztertanács hatályon kívül helyezhet egy törvényt, fittyet hányhat a parlamentnek, melynek többségéből kikerült és a köztársaság elnökének, mely őt is kinevezte. Ha utólag el is bocsátják a kormányt, a törvényt mégis csak hatályon kívül helyezte már akkor tíz ember egyszerű kedvtelése.

Jogász ember, sőt bármely okosan gondolkozó ember sem tudna elfogadni ilyen önmagának és a józan parlamentáris gondolkodásnak ellentmondó, hígvelejű rendelkezést.

Épp ilyen zavarossá tették a szabadkőműves magyarázók a törvény második bekezdését. Ez a bekezdés egészen világos; új intézetekről szól, tehát a már meglévőeknek nem kell az államtanácshoz folyamodniok. Ezt a feltogási megerősíti a szakasz parlamenti tárgyalásának következő históriája is:

»Mikor e 13-ik szakaszt a kamarában tárgyalták, egy képviselő, Alicot, tisztázni akarta ezt a kérdést s a 13-ik szakaszhoz módosítást adott be. Waldeck-Rousseau miniszterelnök azonban a kamara 1901. március 18-iki ülésében kijelentette, hogy fölösleges a törvénytörvény szakasz módosítása, mert nyilvánvaló, hogy e szakasz nem vonatkozik a jóváhagyott szerzetes-rendek már meglévő iskoláira, s hogy a 13-dik szakasz második pontja a legkevésbé sem érinti a régi közoktatásügyi törvény ama rendelkezését, a mely szerint a jóváhagyott szerzetes-rendek népiskolákat nyithatnak, ehhez nem kell jóváhagyás, hanem csak egyszerű bejelentés. A miniszterelnök e kijelentése után a kamara főntebb formájában megszavazta a 13-ik szakaszt s a szerzetesek a miniszterelnök nyilatkozatában és törvénytörvény magyarázatában megbízva, nem kértek állami jóváhagyást az iskoláik számára.»

Alig került kormányra Combes, a kispapból szabadkőművéssé vedlett renegát, egyszerre becsukta mindazokat a szerzetesi iskolákat, a melyek neki nem tetszettek.

Alkotmányos elv, hogy az előd ígérete törvénytörvény magyarázó, törvény-végrehajtási dolgokban kötelező az utódra is. Olyan alapja ez a politikai tisztességnek, mely nélkül politikai tisztesség nem is létezhetik. Nálunk van rá legcsattanósabb példa: II. József császár egyedül nem akarta el-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

Múlt és jövő.

Írta: Stella.

(Vége.)

— Ebéd után a hivatalba menet, kis kerülőt tettem, oly kellemes volt s jól esett a friss levegő, a Kerepesi úton a népszínház körül csöndületet láttam. Természetes én is oda mentem s kérdezősködéseimre egy ur elbeszélte, hogy a villanyos egy hivatalnokot gázolt el, összezúzva a lábát s kit azonnal a Rókusba szállítottak. Csinos szőke fiatal ember volt, elegánsan öltözve, valami ünnepélyre, vagy talán rendez-vousra siethetett, mert a csokrot még eszméletlen állapotban is görcsösen szorongatta.

— A nevét nem kérdezted?

— Dehogyan, de senkisémet tudta s nekem nem is volt időm annyit kérdezősködni, mert a hivatalos óra közelgett. Utközben találkoztam Vilmával, ő mesélte aztán nagy izgatottan az esetet, hozzá fűzve a szerencsétlenül jártól keringő versiókat — e visszaemlékezésnél az elbeszélő ismét zokogni kezdett.

— De gyermekeim, — kérlelte az anyja — végy erőt magadon, hogy lehet egy idegen során annyira felindulni?

— Ha idegen volna? zokogott keservesen — de nagyon is közel áll hozzám.

— Az Istenért folytatd!

— A Vilma leírása úgy ráillett Lajosra, szomorú sejtelmemet a Kata sürgőnye beigazolta, holnap vagy holnapután amputálják a lábát.

— Jézus Mária!

— Vilma mesélte, hogy a hivatalnok — nem tudta, hogy Lajosról van szó — a miatt az asszony miatt veszté el a lábát, aki miatt tisztí rangjáról le kellett mondania, most itt van s hozzá sietlően került a villamos alá.

— Megmondtam ugy-e — kesergett az öreg asszony — hányszor könyörögtem neked, hagyj fel vele, soh'sem tetszett ő nekem. A nagyon szép férfiak mindig gyűlöletesek voltak előttem.

— Könnyű neked prédikálni — zokogott a lány — de én, én olyan szerencsétlen vagyok.

— Hiszen Jolánkám még most semmid, vőlegényed sem volt.

— Mindenem, mert szeretem, mert nem tudok élni nélküle. De most már vége, vége — jajgatott kétségbeesve.

A szegény asszony hiába vigasztalta, a lány sirt szakadatlanul késő éjjelig, s elkinzott, elgyötört idegei csak reggel felé pihentek meg, mikor a jótékony álm felkereste.

A lapok egész terjedelmében hozták a Barna Lajos telekkönyvvezető balesetét, s igaznak mondták a Jolán barátinőjének elbeszélését, mely szerint a fiatal ember csakugyan találkozóra sietett ahhoz a szép asszonyhoz, kihez régi viszony fűzte, a ki miatt tisztírangjáról s ezzel együtt a katonai pályán előtte álló fényes carrierről is le kellett mondania.

A fiatal leány végtelenül szerencsétlenség érezte magát, és pedig két okból. Az a kit egész szívével, egész lelkével szeretett, élet halál között lebegett, s az a kinek a szenvedése az ő szenvedése volt, méltatlan is lett reá. Hisz' ugyan akkor midőn neki leghevesebb szerelmi vallomását tette, midőn égre földre esküdtött neki hűséget, örök szerelmet, bizonyára arra a másikra gondolt. Hanem meg is lakolt érte. Olykor ha a kórház portásától a nagy beteg iszonyu fájdalmairól hallott, ugyszólván elégtételt érzett, de ez csak pillanatokig tartott, mert a káröröm csakhamar helyt adott a még mindig szeretett férfi életéért való aggodalomnak.

Hetek hónapok multak s Barna Lajos még mindig az ágyat nyomta. A műtét szerencsés volt ugyan, de a gyógyulás igen lassu. A beteg állandóan izgatott kedélyállapota nagyon hátráltatta azt.

Jolán igen szerette volna őt meglátogatni, s midőn anyja előt, ez óhajának kifejezést adott, a jó asszony elérkezettnek találta az

ismerni, hogy elődeinek esküje köti őt is — és a felzúduló nemzeti közvélemény előtt megtörtött.

A politikai tisztesség azt követelte volna, hogy Combes kötelezőnek ismerje el magára elődjének ígéretét. Hogy nem tette, az egyszerűen tág lelkiismeretre vall.

De Waldeck-Rousseau magyarázata nélkül is Combestól azt követelte volna a becsületesség, hogy a törvényt ne csavarja el. Már pedig fent kimutattuk, hogy a törvény szerint a már meglevő szerzetesi iskoláktól államtanácsai engedélyt követelni nem szabad. Ha Combes mégis ez engedély hiánya miatt oszlatta fel a 2500 iskolát, ez közönséges törvényszegés, melyért józan parlament más okos országban vád alá helyezné és elítélné a törvényszegőt.

Egészben véve pedig, eltekintve a jogi oldalától, Combesék eljárása közönséges perfidia, egyszerű rászedése a szerzeteseknek, vakmerő felültetése a francia közvéleménynek.

Ezek után nem igen lehet kíváncsi senki arra, hogy ugyan kinek lehet kedve Combes urék mellett hangulatot csinálni.

Vádakat szórnak a francia katolikusok ellen s elfelejtik, hogy a kinek ég a háza, az kiabál s a tolvaj ordít legjobban fogdmeg-et.

Franciaországban már ráolvasta ezt a józan közönség Combesra, nálunk is lehet hasonlóban részük a fogadatlan prókátoroknak.

Dr. K. A.

Az angol képviselőházból.

London, július 30.

A gyarmati hivatal költségvetésének tárgyalása során *Campbell-Bannermann* Dél-Afrikára vonatkozólag több pontra nézve felvilágosítást kér.

A szónok örül, midőn látja, hogy az eddig ellenséges búrok barátságos érzelmeket nyilvánítanak, de felvilágosítást kér a búrok igazi helyzete felől, a kik még nemrég fegyverben állottak Anglia ellen. Kétkedik benne,

hogy helyes volna azokat a búrokat, a kik az alattvalói esküt letenni vonakodnak, megbüntetni.

Helyesebbnek tartja, ha bizonyítékot nyújtanak nekik a király jóindulatáról. A szóló ezután több más dologról is felvilágosítást kér. Óvja a kormányt a telepítési rendszertől politikai tervekkel, hogy a hollandusokat számban fölülmulják. A nehézségek legjobb megoldása a jó szomszedság, a kereskedelmi és ipari összeköttetések, házasságok által létrehozott kötelékek a családok közt és az érdekek közösége.

Mikor ezután *Chamberlain* fölemelkedett, hogy válaszoljon, újból hangos tetszéssel üdvözölték. *Chamberlain* köszönetet mond *Campbell-Bannermann*nak szeretetreméltó üdvözlésért és hozzáteszi, hogy *Campbell-Bannermann* politikai ellenfele ugyan a szólónak, de ez az ellentét soha sem fajult személyes animozitássá. A mi a gyarmati konferenciát illeti, lehetetlen nyilatkozatokat tenni, míg a tanácskozások folynak.

Biztosítja a házat, hogy annak hozzájárulása nélkül semmi sem fog történni és hogy elegendő alkalmak lesznek esetleges újabb javaslatok megvitatására. A konferencia valamennyi tagját ugyanaz a kívánság hatja át, t. i., hogy a birodalom egyes részeit közelebb hozzák egymáshoz.

Chamberlain azt hiszi, hogy a konferencia nem lesz eredménytelen, hanem haladást fog jelenteni a birodalomnak egységessé tételére, a mire a szóló törekszik és a mi talán az ő életében már nem fog létrejönni, de a melyről reméli, hogy az utódok meg fogják élni.

Örvend — így folytatja *Chamberlain* — hogy *Campbell-Bannermann* a jövőre és nem a multra gondolt. A kormány soha sem állott nehezebb feladat előtt, mint most, a midőn arról van szó, hogy Dél-Afrikában rendet teremtsenek a khaoszba, hogy a mult ellenségeskedéseit eltemessék és az országnak oly jólétet szerezzenek, a midőt — ezt a kormány bátran mondhatja — az ország multban soha sem élvezett.

E végből szükséges, hogy új közigazgatás teremtsék, hogy bíróságokat létesítsenek, hogy a búr lakosság nagy részét visszavigyék hazájába, hogy az angol telepeselemek, a kik a

háboru alatt elmenekültek, visszaadják otthonukat, továbbá, hogy mindenkire nézve méltányos adózást hozzanak be stb. E cél elérése végett kéri a kormány az ellenzék támogatását. A tulajdon elkobzására vonatkozó proklamációt azok a búrok, a kik már előbb letették a fegyvert, jogosnak ismerték el.

A háboru befejezése teljesen megváltoztatta a helyzetet, a kormány azonban hathatós eszközöket tartott fenn magának arra, hogy olyan embereknek, a kikről kitűnt, hogy mint alattvalók nem kívánatosak, a visszatérést megtagadhatta vagy őket kiutasíthassa. A kormány nem akarja az ország lojalitását intrikák által aláásatni. (Tetszés.) A búr foglyokat azonnal és teljes számban lehetetlen hazájukba visszazállítani, mert ez a legrosszabb eredményre vezetne. A visszazállítás időpontját teljesen gyakorlati megfontolások alapján fogják megállapítani.

Chamberlain elismeri, hogy a kormány becsület és érdek kötelezik arra, hogy a békefeltételeket pontosan betartsa. Ezt azokkal szemben, a kik megadják magukat meg is fogja tenni.

A szóló elég optimista ahhoz, hogy föltegye, hogy az önkormányzat hamarabb elérhető lesz, mint a hogy többnyire hiszik. De ez attól fog függni, hogy miként fejlődnek a dolgok. A búrok maguk nem akarják, hogy fajukbeli férfiak hivatalokat vállaljanak és kijelentették, hogy jobban szeretik a hivatalokban az angolokat, ha rokonszenvesek előttük. (Tetszés.)

Ezért mindenekelőtt tanácsos volna addig, amíg egyes keserű emlékek elenyésznek, nagyobb számban alkalmazni a közigazgatásban az angol hivatalnokokat. A bányaművek megadóztatására vonatkozólag azt mondja a szónok, hogy a kormány semmiképp sem fog befolyást gyakorolni a bányák fejlődésére. Ezekben biztos bevételi források vannak, a melyeket a hadiköltségek egy részének visszaszerzésére lehet felhasználni. Ezek a források azonban a most fennálló bányákban föl nem találhatóak. Hogy a bányák oly roppant nagy hasznot hoztak, annak oka abban rejlett, hogy az államnak ezen bányák után fizetendő adó mértéke éppenséggel nem volt meghatározva.

A kormány reméli, hogy ennek az állapotnak véget vehet. Remélhető, hogy a bányák

időt leányával komolyan beszélni a dologról s a szegény gyermeket lehetőleg kiábrándítani az előtte körülben is ellenszenven emberből. Heves jelenetek játszódtak le a Békési házban, melyek végre is az anya győzelmével végződtek s Jolánnak be kellett látnia, hogy az egész nem volt egyéb futó kalandnál, mely neki több kellemetlent, mint kellemeset nyújtott. Ábránd még pedig ifjúkori bolond ábránd volt az egész, mely előbb-utóbb csalódással végződött volna s ha a végzetét el nem kerülheté, jobb hogy ilyen körülmények között történt, a midőn még nincs hozzá kötve elválaszthatlan kötelékkel. Lassan-lassan beletörődött hát az elkerülhetetlenbe s kezdte belátni, miképp a szerelmi csalódás nem olyan baj, a mibe belehalhat az ember.

Barca Lajos ezalatt felépült nagy betegségéből s szomorúan tapasztalta, hogy az az asszony nem volt érdemes ennyi áldozatra. Miatta vesztette el tisztí rangját, a midőn amugy is kétes hírét védelmezte meg egy felebbvalójával szemben, miatta vesztette majdnem életét, midőn évek mulva az édes multra való hivatkozással ismét magához akarta csábitani. Fájó érzések között hagyta oda a kórházat, hol ember felettit szenvedett. Fájó, keserű érzéssel gondolt a kalandra, mely neki annak idején tagadhatatlanul sok gyönyört nyújtott,

de melyből egyebe nem maradt meg egy tévesztett existenciánál és egy mankónál.

Keserűséggel gondolt a szép asszonyra, a ki egész életét megrontotta s hosszú betegsége alatt még csak nem is érdeklődött iránta, keserűséggel gondolt Jolásra, kiről azt hitte, hogy szerelmes belé, s kinek látogatását heteken, hónapokon át hiába várta.

— En vagyok az oka — kesergett nem egyszer — ha nem habozok oly sokáig, ha magamhoz lánczolólok őt, óh mennyi baj, mennyi szenvedéstől meg vagyok mentve! De hiába, ennek már vége! Felkeresni a leányt, s a mulasztottat kipótolni, nem, ahhoz büszke!! Ne legyen alkalma kárörömet érezni a szegény nyomorék iránt.

Folytak a napok, a hetek egyformán, egyhangúan. A Barca Lajos gyógyulása annyira előrehaladt, hogy már mankó nélkül járhatott. Biezegett ugyan, de hát szerencse, hogy így menekedett meg. A hajdani daliás katonát nem lehetett benne megismerni. Mit tehetett? Bele kellett törődnie!

Tavaszi van. Mennyi érzést, mennyi poézist fejez ki ez egy szó. Jolánt is kihozta a nap-sugár a szürke poros irodából a szabadba, a ligetbe. Elvált a társaságtól s egy magányos padon ülve gondolkozott a multon és a jövőn. A multat nem sirta vissza, a jövő meg nem kecsegtette. Szürke volt ez is, az is. Bár kö-

rülte minden ragyogott. Gondolataiból lépések zaja verte fel, Barca Lajos állott előtte. Csak nagy sokára tértek magukhoz szótlan elfogultságukból. A szemek annyit beszéltek, hogy a férfi csak ezt kérdezte:

— Es megbocsátanád a multat?

— Igen, egy új, jobb élet reményében.

— En drágám, én szerelmem — áradozott a férfi.

— Mindenem — szölt a leány s önfelédten borult a tárt karok közé.

— Boldog vagy? — kérde anyja, midőn Jolánnal az esküvő után pillanatra egyedül maradt.

— Nagyon — felelt az ifju nő s kisietett a szobából, hogy előtörő keserű könyeit anyja elől elrejttesse.

Mert nem mondott igazat. Lelki szemével újra látta azt a templomi jelenetet, azt a ragyogó szép asszonyt, ki oly guanyosan kívánt frigyükhöz szerencsét, s ki őt oly részvétellel pillantásokkal mérte végig.

Még most is látta a férje arczának elsápadását, midőn a jókívánatot megköszönve vele kezét fogotti!

— A multat megbocsátottam Lajosnak — gondolta — de vajjon képes leszek a jövőben arra, hogy a multat feledjem, s ne legyek rá féltékeny?

jövedelmi fölöslegéből és Transzvál bevételeiből egy bizonyos rész a hadiköltségek fedezésére fog szolgálhatni. E két bevételi forrásból évenként még egy oly összeg is szerezhető, a mely igazolja azt a kölcsönt, a melyet az ezen ország által okozott költségek csökkentésére fordítottak. A mi a munkáskérdést illeti, a miniszter szívesen lát minden könnyebbséget, a melyet benszülött munkások alkalmazásával elérhetnének, de ellene van a kényszermunkának.

A kormány kivihetőnek tartja, hogy lassanként nagyobb számú angol telepest telepítsenek le az egész országban.

Chamberlain ezután elismerőleg nyilatkozik a Milner által tett szolgálatokról. Habár Milner a Fokgyarmat alkotmányának felfüggesztése tárgyában más véleményen van, mint a kormány, azért a kormány mégis Milnert tartja a legjobb instrumentumnak ama feladatok megoldására, a melyek Dél-Afrikára a jövőben várnak. A kormány nem kívánja, hogy a búrok megtagadják régi tradícióikat, és reméli, hogy a búrok fajuk legjobb tulajdonságait fogják érvényre juttatni és az angolokkal vállatve fognak az angol lófogó alatt Dél-Afrika jólétéért küzdeni. (Tetszés.)

A vita további folyamán *Harcourt* azt mondja, hogy igen gyöngye a remény arra, hogy a jövőben alapítandó bányák hozzájáruljanak a kárpótlás szolgáltatásához. Chamberlain több kérdésre válaszolva kifejtette, hogy osztozik a mai tanácskozás folyamán nyilvánított óhajban, hogy a király kegyelme a hadijog alkalmazásával elítéltekre nézve is érvényesítesse, de vannak oly esetek is, a melyekben az ítéletet a legutóbb visszaélések és kihágások miatt hozták. Az őszi ülészakban a kormány kölcsön megszavazását fogja indítványozni telepítési célokra.

Összeesküvés Hercegovinában.

Kállay Béni kormányzása következtében Hercegovinában kezd fejtegetni minden. A mohamedánok egy része elkeseredvén, hogy jogos kívánságait nem akarják teljesíteni, összehajlottak az ifjú törökökkel. Néhány emberük, a ki már hosszabb idő óta tartózkodik Genfben, ott összeköttetésbe lépett az ifjú török mozgalom vezetőivel, sőt a Budapesten időző mohamedán bizottsági tagok itt nem egyszer folytattak tanácskozásokat ifjú török agitátorokkal, a nélkül, hogy erről *Kállay*nak és embereinek csak halvány sejtelmük lett volna. Azonkívül *Hercegovinában Mosztár környékén már hetekkel ezelőtt összeesküvést fedeztek fel.*

Még májusban fedezték föl, egészen véletlenül, hogy a hercegovinai mohamedánok valami puccsra készülnek. Es tisztán egy osztrák pénzügyi alkalmazott éberségének köszönhető, hogy ez a puccs nem sikerült. Az az osztrák pénzügyi alkalmazott ugyanis Dalmácia egyik kikötő városának valamelyik vendéglőjében észrevétlenül kihallgatta néhány Hercegovinába való mohamedánok a nagy titokban folytatott beszélgetését és megtudta ebből, hogy a hercegovinai határon nagyobb mennyiségű fegyvert és töltést akarnak át csempészni.

Az osztrák alkalmazott rögtön jelentést tett felfedezéséről följöttes hatóságának, a mely viszont *Kállay* minisztert értesítette. Erre azután természetesen megindult az erélyes vizsgálat, a mely még most is tart és a mely egy *nagyobb szabású összeesküvés* szálait derítette ki.

Már eddig is vagy negyven embert fogtak el, de kétségtelen, hogy az összeesküvésnek még sokkal több részese van, a mit azonban azért lesz bajos kikutatni, mert az eddig elfogottak semmiképp sem akarják megmondani, hogy kik voltak a társaik és bizonyára inkább kerébe töretnék magukat, sem hogy bajtársaikat elárulják.

Az már be van bizonyítva, hogy az összeesküvők *Görögország felől várták* a fegyvereket. Azt is tudja már a hatóság, hogy négy ember a fegyverek beszerzése végett egyrészt Svájcban, másrészt Görögországban járt.

Ezek az emberek most Törökországba menekültek, de ott aligha lesz maradásuk, mert a mióta kitudódott, hogy a bosnyák-hercegovinai mohamedánok összeköttetésbe léptek a szultán elkeseredett ellenségeivel, az ifjú törökökkel, azóta a török kormány is folytonos figyelemmel kísérteti ezeket az emigránsokat és valószínű, hogy a legközelebbi jövőben valamennyit, köztük Dzsabicsot, a volt mosztári muftit és Bicsakcsics szerajevói nagykereskedőt is, a kik már régebben tartózkodtak Konstantinápolyban, ki fogják utasítani a szultán birodalmából.

UJDONSÁGOK.

A honvéd-hadapródiskola tanulmányútja.

Kiegészítésül, bekoronázásául eddigi tanulmányaiknak a nagyváradi honvéd-hadapródiskola végzett növendékei a jövő hónapban nagyszabású tanulmányútra mennek.

Gyakorlatilag fogják megmutatni nekik tanáraik mindazt, a mit eddig legnagyobb részben csak könyvekből tanultak; a magyar Alföld csodáit, a Karszt meredek hegyeit, a kék tengert, a Dunántúl szépségeit, a gyönyörű Balatont, az ország szívet: Budapestet, a szent korona gyöngyét: Fiumét, továbbá Zágrábot, Triesztet, Pólát.

Az utazás harcászati út jellegével lesz felruházva; mindenütt különös gondot fognak fordítani a harcászati tanulmányok gyakorlati értékesítésére, a taktikai érzék fejlesztésére.

Az úti program következőleg van összeállítva:

Augusztus 4-én: Indulás Nagyváradról az alföldi vonattal d. e. 10 óra 52 perczkor. Atkelés Gombosnál a gőzkomppal.

Aug. 5-én: Zágráb megtekintése; különösen: a Zrinyi-tér, Ilica, Jellacsics-tér, báni palota. D. u. 2 óra 38 perczkor elutazás Fiuméba, érkezés 8 órakor, este sőt a corsón.

Aug. 6. és 7-én: Fiume megtekintése; torpedógyár, papirgyár, tengerészeti akadémia stb.

Aug. 8-án: Tengeri út Fiuméből Cherso érintésével Pólába; d. u. az erődök megtekintése.

Aug. 9-én: d. e. az arzenál, egy hadihajó, a muzeum megtekintése Pólában. D. u. vasuton Triesztbe.

Aug. 10-én: Trieszt megtekintése, különösen Miramare.

Aug. 11-én: A hajógyár (Lloyd) és világítótorony megtekintése. Este 8 órakor indulás Budapest felé.

Aug. 12-én: Reggel 10 órakor érkezés Budapestre. Buda és a Margit-sziget megtekintése.

Aug. 13. és 14-én: Pest megtekintése.

Aug 14-én d. u. 2 órakor indulás Nagyváradra, a hová este fél 7-kor érkeznek.

Az úton összesen 92 növendék vesz részt, a kiket a tanári kar részéről elkísér: *Mayor Miklós* őrnagy, *Hauser Károly* százados, *Burza Károly* vezérkari százados, *Bethlen Imre* és *Kovács József* főhadnagyok. A huszár hadapródok már elutaztak Mezőhegyesre, a hol *Ghyczy Géza* főhadnagy vezetése alatt az állami mentelepnek tekintik meg s aug. 4-én Szegeden csatlakoznak a többi növendékhez.

Az egész útról kimerítő programot készítettek a növendékek, egyes rajzokkal és térképekkel látva azt el *Burza Károly* vezérkari százados utasításai nyomán.

TAJÉKOZTATÓ.

Augusztus 4. Biharvármegye közigazgatási ülése.
Augusztus 7. A nagyváradi tisztviselők fogyasztási szövetkezetének rendkívüli közgyűlése d. e. 11 órakor

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Személyi hir.** Dr. *Nagy Ernő*, a kolozsvári egyetem újonnan kinevezett tanára, tegnap Nagyváradra érkezett.

* A nagyváradi Szigligeti-Társaság beadványban kérte Nagyvárad városát, hogy az új városháza épületében egy helyiséget bocsásson az irodalmi társaság rendelkezésére. Ez idő szerint nincs otthona a Társaságnak. Gyűléseit a Gazdasági és Iparbank helyiségében tartja, míg könyvtára a községi polgári iskola egy tantermében van elhelyezve. Nagyvárad város tanácsa tegnap délután tárgyalta a kérelmet. Mielőtt azonban érdemleges határozatot hozna, kiadta a Társaság beadványát a városi mérnöki hivatalnak, hogy hallgassa meg a városház építésére felügyelő bizottságot.

* **Közigazgatási ülés.** Biharvármegye közigazgatási bizottsága aug. 4-én, hétfőn délelőtt 9 órakor tartja rendes, havi közgyűlését.

* **A vámok kezelése a sorompóknál.** A vámok kezelésénél az elmúlt évben azon újítást hozták be, hogy a város határainál levő vámsorompóknál a Nagyváradra érkező szekerek után mozgó vámszedők osztják ki a vámjegyeket s ezáltal meggátolják a szekerek összetorlódását. Az utóbbi időben valószínűleg nem teljesítik kellőleg ezt az eljárást, s ennek lehet tulajdonítani, hogy a vámfelügyelő nem tartja helyesnek a vámok illetén szedését. A tanács tagjai azonban tapasztalatokból indulva ki, továbbra is fentartja ezt a kezelési módot s utasította a vámügyek vezetésével megbízott pénzügyi tanácsnokot, hogy alkalmas időben a helyszínen tekintse meg a vámjegyek kiosztását.

* **A hadi iskola jubileuma.** Bécsből táviratozzák: A cs. és kir. hadiiskola ez évi október hónap végén ünnepi ötvenéves fennállásának jubileumát. Ez alkalomból Bécsben összejönnek azok a tisztok, akik a lefolyt ötven év alatt hadiiskolát elvégeztek, illetőleg mint parancsnokok, tanítók, segédújsztek stb. ott működtek.

* **Facsonkítás a Deák-téren.** Hasábokat irnak a lapok, nap mint nap, hogy vigyázzunk a fásított helyekre, legyünk kiméletlenek az éretlen suhanczok botrányos mulatságával szemben, a kik elpusztítják az ültetvényeket s naponként felhívják a rendőrség figyelmét a növények ápolására és azoknak a vandál kezek ellen való megvédésére. — Mindez hiába! Feltűnhetett mindenkinek, a ki csak tegnap a

kereskedelmi palotától a nagy hidig huzódó ugynevezett Deák-téren s a Városligeten végigment, hogy előbbi helyen a nemrég ültetett gesztenyefák mily mostoha módon vannak összevagdálva, az utóbbiban meg minden fakkardal valóságos ketté van metszve. — Ezuttal felhívjuk a rendőrség figyelmét ez elszomorító jelenségre, de nem mulaszthatjuk el, hogy ugyanezt ne tegyék a közönséggel is, mert — igenis — magának a közönségnek kell felügyeletet gyakorolni a fölött, hogy azokat a fákat, melyeket a mi egészségnk érdekében és gyönyörűségére ültettünk — éretlen, vagy rosszakaratu suhancz meg ne rongálja el ne disztelenítse. Maga a *közönség legyen rendőrség!*

* **Ki lesz a hivatalos lap szerkesztője?** Alig temették el *Vadnay* Károlyt, máris élénk találgatás tárgyát képezi, hogy ki lesz a hivatalos *Budapesti Közlöny* új szerkesztője. Az ép oly nyugodalmas, mint kintőn dotált állásra leginkább *Berczik* Árpád és *Kenedi Géza* nevét emlegetik. A hivatalos lap számán különben mint ideiglenes felelős szerkesztő dr. *Ladik* Gusztáv miniszteri titkár, az Országos Törvénytár szerkesztője szerepel, kit a belügyminiszter a lap vezetésével ideiglenesen megbízott.

* **Uj iparvasut a megyében.** *Szitány* Biharvármegyei községben a nagyvárad *Diósi* Lajos és fia cég fatelepén a kereskedelemügyi miniszter iparvasutnak felállítását engedélyezte. A közigazgatási bejárás megállapításának céljából *Szunyogh* Péter alispán és *Varró* Domokos mérnök tegnap voltak kint a helyszínen. Az iparvasut munkálatai már a legközelebb folyamatba tételnek, s a legnagyobb valószínűség szerint még ez évben át lesz adva a forgalomnak.

* **A vasutasok fizetésjavítása.** Több mint egy éve dolgoznak a kereskedelemügyi miniszteriumban az államvasutak újjászervezésén s a tisztviselők fizetésjavításán. A kereskedelmi kormány úgy tervezi, hogy a vasut a jövő 1903 évtől kezdve az új tervezet alapján működjen. A szervezésben szó van arról is, hogy az országban öt vasutigazgatóságot állítsanak fel. Az új tervezet alapján tetemesen javulni fog a tisztviselők helyzete is. Az előléptetés gyorsabb lesz és magasabb lesz a tisztviselők fizetése is. A fizetésemelés már 1903. évi január 1-én lép életbe. Az új tervezet szerint hat fizetési osztály lesz. Minden fizetési osztálynak 3—3 fokozata lesz s meg lesz állapítva az az idő is, a mely után az egyes tisztviselők előlépnek. Az államvasutak újjászervezésére vonatkozó tervezetet a kereskedelmi miniszter legközelebb leküldi az államvasutak igazgatóságához véleményezés végett.

* **Hulla a nagypiaczteri fatelepen.** Nagy Miklós lugosi illetőségű 40 év körüli csavargó napszámot tegnap virradóra 5 órakor a Sonnenwirth-féle nagypiaczteri fatelep egyik nyitott fasszinében egy deszkarakás mellett holtan találták. A hulla fején két sérülés is látszott. A halál okának kiderítése céljából a vizsgálóbíró törvényszéki orvosi bonczolatot rendelt el, mely tegnap délelőtt 11 órakor az olasz-i hullaházban meg is történt. A bonczolásnál *Ember Géza* vizsgálóbíró és *Gerő* Sándor dr., valamint *Grósz* Menyhért dr. orvosokon kívül *Patak* fogalmazó és *Becsei* őrmester voltak jelen. A bonczolás kiderítette, hogy a halált epileptikus roham következtében beállott szivszélhűdés okozta. A fején levő külső sérülést a haladó ember lezuhanása közben kapta.

* **Eltűnt.** Kalocsai Sándor élesdi szabómester gondozásában levő *Lubics* Ernő e hó 24-én nevelő szülei lakásáról ismeretlen helyre távozott. Minthogy mindez ideig nem került meg, az élesdi főszolgabírótság elrendelte körözését.

* **Per a város ellen a szikvizadóért.** Ezek óta huzódik a szikvizadó kezelésének most már kényessé vált kérdése. Nagyvárad városa *Feldmann* Izidor szikvizadó bérlő kezdeményezésére akként módosította a szabályrendeletet, hogy az 1 kros adótételt 2 krosra emelte fel tüvegenként. Ilyen alapon szerződést kötött *Feldmann*nal, de ezt nem hagyta jóvá, csupán a szabályrendeletet a belügyminiszterrel. Később kint, hogy a leírásnál hiba csuszott a szabályrendeletbe, amelyet aztán másodszor már nem hagyott jóvá a miniszter. Így a szerződést érvénytelennek jelentette ki a város. *Feldmann* Izidor és társai azonban pert indítottak a város ellen hat évi elvont haszonért. Hosszas alkudozások után most *Feldmann* és társai azon ajánlatot tették, hogy elállanak a pertől, ha a város 1903. január 1-től további 6 évre az eddig 1 kros tétel mellett a jelenlegi 13312 korona évi béren felül fizetendő 400 koronáért nekik adja a szikvizadó szedésének jogát. Mivel a jogügyi bizottság kétesnek mondta a per kimenetelét, a városi tanács hosszan tárgyalta az ügyet. Többen a szerződés meghosszabbítása mellett érveltek, míg *Komlóssy* József tanácsnok és *Gerő* Armin főkapitány erősen a mellett foglaltak állást, hogy a *Feldmann*nal kötött szerződés nem érvényes, mert a miniszter nem hagyta jóvá, amit pedig a törvény világosan megkövetel a nyílt árlejtés mellőzéseivel kötött szerződéseknél. Ilyenképpen a per kimenetele a városra nézve nem kétes. Hangsúlyozták, hogy 2 kros adótétel mellett hasonlíthatatlanul nagyobb bevétele lesz a városnak a szikvizadóból. A tanács még nem foglalt állást a kérdésben, a mely különben a közgyűlés döntése elé kerül. Addig is azonban a szabályrendelet-tervezetet elkészíti a gazdasági tanácsnok.

* **A lipótvárosi Bazilika orgonája.** A főváros nagy díszü temploma, a lipótvárosi Szent István Bazilika lassan-lassan egészében elkészül. Most már a templomhoz méltó orgona-műre hirdettek pályázatot. Az orgona terv szerint 65 változatot fog magába foglalni s egészében a modern technika vívmányai szerint épül.

* **A Palizzoló pör.** Az a nagy szenzációkat előidéző monstre-pör, amely Olaszországot hónapokig izgalomban tartotta, úgy látszik mégis csak véget fog érni. A pör tavaly szeptemberben kezdődött a bolognai esküdtszék előtt s eleinte valóságos elfoglalta az embereket, akik ott hagyták foglalkozásukat, csak hogy a pör tárgyalásán részt vehessenek. Utóbb az érdeklődés nagyon megesapant ugyan, de azért a Palizzoló ügy mindvégig főlshízen maradt. Tudvalevő, hogy Palizzoló volt képviselőt két bérnyilkossággal vádolták. A vádlevél szerint ő volt az, aki hat vádolt társát rábirta arra, hogy *Notarbartolo* bankigazgatót és *Miceli* palermoi földbirtokost meggyilkolják. A tárgyalás most annyira haladt, hogy a pört valószínűleg a jövő hónap elsejére már befejezik. A tíz hónapi tárgyalás anyagáról úgy alkothatunk magunknak fogalmat, ha elgondoljuk, hogy a pör anyaga *hetven kötetre* rug s hogy eddig *ötszázhárom* tanut hallgatott ki a törvényszék, a tanuk között volt három miniszter, hat szenátor, tizenegy képviselő, négy prefektus, öt rendőrbiztos, tizenkét polgármester. Tíz tanu hamis vallomást tett, úgy, hogy meg kellett ellenük indítani az eljárást, két *védőügyvéd együttesen tizenhat napig beszélt*. Egy esküdt meghalt s kettő megbetegedett. A vádolt időközben lesoványodott, megöregedett s megrokkant. Az államnak félmillió krájába került az eljárás. Mindezek után még két ügyvéd beszéde s Pa-

lizoló védelme van hátra. Végül pedig igazságot tesznek a dologban az esküdtök, ha ugyan lehet igazságot tenni egy olyan szövevényes bűnpörben, mely mögött a mafia áll.

* **Ifj. Barabás Béluska temetése.** Tegnap délután 5 órakor temették szép számú résztvevő közönség részvétel mellett, az oly korán elhunyt ifj. *Barabás* Béluskát. A beszentelést *Kampell* újvárosi róm. kath. káplán végezte, mely után a kántor megható gyszózatot énekelt a kis halott ravatala mellett.

A következő szalagfeliratu szép koszorúk voltak:

Felejthetetlen kis Béluskánknak — szülei és testvérei.

Felejthetetlen jó kis Béluskának — Vilma és Tilda.

Szeretett kis Béluskának — Czili néni.

A kis Béluskának utolsó üdvözlötül — Huzella Gyula és felesége.

Felejthetetlen Béluskának — Zoltán, Ernő és Róbert.

Béluskának — Ruclikától.

Béluskának — Szidi.

Tiszteletük jelül Béluskának — Hawianek és Kovács.

Szeretete jelül — Kernács Ferike.

Hazánk pátronája légy az égen — pártfogója.

A jó kis Béluczinak — Ella nénitől.

Béluskának — Magduska.

Béluskának — Kozma Emma.

Isten veled Béluska — a kis Szentpáli.

Béluskának — Csapó Zoltán és Pista.

Isten veled kedves kis Béluska — Tichy Gyuláné.

Béluskának — Pistuka virágaiból.

Béluskának — Lajos bácsi.

A kis Bélának — Mari.

A kis Béluskának — Irma és Klárka.

Beroldingen grófné.

Béluskának — öz. Huzella M.-né.

A kedves ki Béluskának — Klein Miksa és neje.

Béluskának — Jelinek néni.

Béluskának — Markéli János.

Béluskának — özvegy Kalendáné.

Szeretete jelül — Strohmayr család.

Öz. Des Echerolles Kuspér Sándorné.

Béluskának — öz. Hulvéd Vilmosné.

Béluskának — Benkő.

A díszes temetést *Germán* Károly »Kezgyelet« temetkezési intézete rendezte.

* **Vasutigazgatóság Debreczenben.** *Dobieczky* Sándor debreczeni országgyűlési képviselő privát levelet intézett az ottani szabadelvű párt egyik elnökéhez, a melyben megerősíti az üzletvezetőségek feloszlatásáról szóló híreket. A képviselő ugyanezen levelében biztosra veszi, hogy az igazgatósági székhelyek kérdésében illetékes helyen Debreczent mellőzni nem fogják. — Nagyvárad annak idején még vasuti üzletvezetőséget sem kapott, dacára, hogy mindig volt a központban egy pár befolyásos »nagy fia«.

* **A tudomány érdekében.** *Dr. Garnault* párisi orvos tudvalevően beoltatta magát valóságos halálmegvetéssel állati tuberkulózissal csak azért, hogy *Koch* tanár állításával szemben beigazolja, hogy az állati tuberkulózis igen is átmegy az emberbe. *Garnault* most úgy látszik, elérté célját. Tudományos theoriája diadalt arat az ő élete áran. Párisból jelentik ugyanis, hogy *Garnault* családja és barátai nagyon aggódnak a tudós állapota miatt. Környezete már bizonyos szimptomák föllépése esetén, el van készülve a beoltott testrészt amputálására. A ki *Garnault*ot látja, tisztában van vele, hogy a tudós egészsége meg van támadva. Folytonosan izgatott és kedvetlen. Arcza egészen megváltozott, s úgy látszik nagy lelki küzdelmek vannak. Ehez járul, hogy a legutóbbi fölolvásával kudarcot vallott, mert a *Trocadero*ban nem volt több mint háromszáz ember s azok is csaknem mindnyájan laikusok voltak. Ezen *Garnault* nagyon fölháborodott. A tuberkulózisról kiadott, műve mely ezer sűrűn tele irty ódalra terjed, szakértők véleménye szerint, páratlan a maga nemében. Mindazon-

által sokan kárhoztatják őt a miatt, hogy Kochot megtámadta könyvében s különben is nagy ellensége neki. A tudóst rendkívül elkészeríti, hogy a világ nem méltányolja eléggé azt, hogy ő a saját életét feláldozza a tudomány érdekében, hogy a Koch teóriáját megdöntse vele. Pedig ha csakugyan bekövetkezik a katasztrófa, hogy tudniillik Garnault áldozatul esik a veszedelmes experimentálásnak, egészen bizonyos, hogy az utókor mint hőst és vértanút fogja emlegetni.

* **Negyvennyolc óra alatt a világ körül.** Czvetkovics M. D. eszéki hidrotechnikus egy új szerkezetű vízi alkalmatosságra kért szabadalmat, mely az aero és hydrostatikán alapszik s melylyel lehetséges lesz negyvennyolc óra alatt megkerülni a földtekét. Ez a hajó átmenetet képez a vízi hajóktól a lég-hajókig s vele a vizen a biztonság legesekélyebb veszélyeztetése nélkül hihetetlen gyorsaságot lehet elérni, úgy, hogy a ballon a hajót a víz felett tartja s az, mint a korszolyázó a jég hátán úgy siklik tova a vizen. A hajót feltaláló szerint több ezer emberre is fel lehet majd szerelni.

* **Bullézó.** Ez a szó tulajdonképen cigányul van mondva és a lókupeczek egy ravasz fufangját jelenti. A kihágási rendőrkapitányunk tegnap három ilyen »bullézó« mesterséget folytató cigányt tolonczoltatott el illetőségi helyére. A fufang abból áll, hogy megjelenik a cigány egy gebével a vásáron. Ott kiszemel egy jobbállású lovat, a mellé telepedik. Jön aztán az üzlettársa, jobbruházatu ember és vizsgálja a gebét.

— Hogy adod cigány?
— Ötszáz forintért.
— Sok lesz az, hallod-e!
— De biz' Isten, nem sok.
— Tudod mit? Adok érte négyszázötvenet.
— Fusson ki a két szemem, ha odaadom annyit, — rikoltja a cigány, mire odébb áll a vevő.

Csak hogy a magyar figyelme ilyenkor már fel van költve. Nézeteti messziről a gebét és egyre több jó tulajdonságot fedez föl benne. Egész helyes állat ez. No, egy kicsit még sovány, de helyre jön két hét alatt a tisztességes abrakon! A cigány is méltatlankodik még egy darabig, hogy az ő büszkeségét ötödfélszáz forintért akarják elkótyavetyélni, aztán mintha csak most venné észre, odafordul a magyarhoz.

— Ejnye, de szép lovad van, hogy adod? megbízott egy uraság, hogy épp ilyen szerozzek neki negyediknek a hintóba.

A magyar nagyot akar mondani:
— Háromszázért odaadom.
— Háromszázért ezt a rongyos gebét? — kaczagott fel a cigány. Hát akkor mennyit ér az enyém?

A magyar eszén merész terv villant keresztül.

— Cseréljük el.
— Ohó, mit fizetsz rá?
— Tíz forintot.
— Kevés. Legalább ötven kell.

Végre megalkusznak harminczban. Az átiratásokat hamarosan elvégzik, aztán boldogan ragyogó arcczal megy a magyar keresni azt az urat, a ki a cigánylótért négyszázötven forintot akart adni. Természetes, hogy nem akad rá, mert az ilyenkor már a vásár másik végén gyakorolja a cigánynyal a bullézót. A gazdák pedig nem okulnak a tapasztalatokon, sőt egyre többen mennek lépre, mint azt a legujabb eset is bizonyítja.

* **Leégett község.** Borzasztó tűzvész pusztított tegnapelőtt Nádasd dunántúli községben. A tűz Kutra József házában ütött ki, a hol a már behordott buzakazlat Kutrának 12 éves hűlye fia felgyújtotta. Kutraéknál a tűz kiütésekor csak a gyujtogató gyermek volt ott, hon s a mikor a tüzet észrevették, már az egész kazal lángban állott s a nagy szélviharban lehetetlen volt hozzá férni. A tűz rohamosan terjedve, csakhamar átsapott az udvaron levő házra és a szomszédházakra s valóságos tüztenger fejlődött ki. Az oltásra gondolni sem lehetett s a lakosság csak a legszükségesebb ruha és hatorasemű megmentésére törekedett. A tűzvész csak akkor csilla-

podott, a mikor a szél irányában velt utcasor teljesen leégett a már behordott takarmány és gabonával együtt. A felbőszült nép dühében a gyujtogató gyermeket a tűzbe akarta dobni, kit csak Faragó György községi bírónak sikerült nagynehezen megmenteni a biztos haláltól. A tűzvész alkalmával Kristófi Antal odaváló lakos is életét veszítette. A szerecsélenül járt ember a kis butorait akarta kimenteni az égő házból, a mikor az égő tető leszakadt s maga alá temette Kristófit, a kit azután már nem tudtak élve kimenteni. A leégett lakosság teljesen tönkre jutott. Biztosítva nem volt semmi.

* **A munkáspénztár sikkasztója.** Az általános munkáspénztárban, melynek főpénztárnoka *Ludvigh* Ferencz tegnap Szent-Endrén agyonlőtte magát, még mindig folyik a rovincsolás. Olyan emberek, a kik a pénztárhoz közel állanak, azt moadják, hogy a hiány valószínűleg meg fogja haladni az 50,000 koronát. Ugyanis *Ludvigh* csak 3000 korona fizetése volt, de e mellett nemcsak hogy nagy lábon élt és Szt. Endrén vezérszerepet vitt, hanem jelentékeny vagyont is szerzett magának. Az V. kerületi előjáróság, mely az összes budapesti betegsegélyző pénztárak felügyeletével van megbízva, a miniszterium által kiküldött közegekkel vezették a vizsgálatot. Különbö a pénztárnál valóságos ázsiai állapotok uralkodnak és remélik, hogy a kereskedelmi miniszterium módját fogja ejteni annak, hogy a mostani vezetőség onnan eltávolíttassék, mert a szegény munkások filléreit teljesen avatatlán kezében látják. A pénztár elnöke *Rauchmand* Károly volt malommunkás, a kinek éppen nincs meg a kellő intelligenciája és tudása egy ily nagy pénztár vezetésére. Az alapszabályok ellenére »időtöltés« címén 3200 korona fizetést húz, pedig egyáltalában semmi dolga nincs. *Kürschner*, a pénztár titkára sem az az ember, a ki feladatának magaslatán állana, de megkülönbö is a pénzek ellenőrzése oly lazán folyt, hogy valószínűleg egyéb sikkasztások is ki fognak derülni.

* **Rendőri hírek. Ellőtt bankjegyek.** *Goldner* Béla szekeres szekerével együtt a nagy teleki-utcai Nagy Simon-féle szállóhelyen töltötte az éjszakát. Reggel felébredvén, észrevette, hogy zsebéből kivágták és az abban volt tárczájából 7 drb. 20 koronás bankjegy eltűnt. Az esetről értesített rendőrség megindította a nyomozást, a tettes kézrekerítése iránt. — *Találtatott.* Egy szekrény kulcs. Igazolt tulajdonosa átveheti *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál.

x **A Széchenyi-téri kioszk előtt** ma este 6 órától 7-ig katonazené, 7 óra után pedig Hamza Miska zenekara fog játszani. 261.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét *Deutsch K. I. üveg, lámpa és porcellán* üzletének áthelyezését jelentő, lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

x **Megérkeztek a nyári idényre** a legszebb cipő áruk, melyek szép és csinos kiállításuk mellett, az előre haladott idény miatt **25 százalékkal olcsóbbak**, mint voltak. Nagyszerű ujdonságok *Chewreox*, *Box* és sárga cipőkben. Alkalmi vétel esőernyőkben és harisnyákban. **Nádor Henrik** és Társa Nagypiacz-tér, Kereskedelmi Csarnok

ZENE ES MUVESZET.

Irodalmi estély a Püspök-fürdőben.

Magas nívaujú művészi élvezetben lesz része augusztus 2-án és 3-án a Püspök- és Félix-fürdő vendégeinek, ugyanis *R. Kovács* Laura országos hírű szavaló művésznő tart »Tréfás Irodalmi Estélyt« 2-án a Félix, 3-án a Püspök-fürdőben.

Repertoírja a világ irodalom jeleseinek tréfás és komoly költeményeiből és elbeszéléseiből van összeállítva s oly művészi előadásban kerül a közönség elé, hogy neves kritikusok csakis dicsérettel emlékeznek szerepléséről.

Ezért is felhívjuk a nagy közönség figyelmét e művészi vállalkozásra.

Az említett művésznőn kívül közre működnek még:

1. Egy fürdő vendég zongorán.

2. *Hazurka* — *Schnegon* Erzsébet opera-énekesnő.

3. *Böszörményi* Géza (vig monológ).

Az előadás kezdete: este 8 órakor. Helyi árak 2 kor. és 1 kor.

Érdemesnek tartjuk egyszermind a közönség figyelmébe ajánlani néhány neves ember és hirlap véleményét az említett művésznőről:

A „Budapesti Hirlap.” A jeles művésznő iránt igen nagy az érdeklődés, már csak azért is, mert eddig fővárosunkban mindig német szavalók mutatták be magukat s ez az első eset, hogy magyar recitátornő lép fel. Ugy hisszük, hogy a művésznő, kit fellépésében igazán jó hiraév előz meg, meg fog felelni annak a várakozásnak, melyet a közönség előadásához fűz.

Nátafalussy Cornél kir. tanácsos, tanke-
rületi főigazgató.

Többek között ezeket mondja a fentemlített művésznőről: Meglepett az a nem közönséges intellektuális erő, melylyel a költemények eszmei tartalmát kidomborította s kellemes hangjának találóa színezése, amelylyel a bennök rejlő érzelmeket kifejezésre juttatta.

Szieber Ede kir. tankerületi főigazgató pedig következőképp ír:

Tiszta kiállításával, kifogástalan hangsúlyozásával, kellemes s hajlékony hangjával teljesen érvényre juttatta a költemények szellemét, tartalmát s nagy hatást gyakorolt a hallgatóságra.

EGYESÜLETEK.

Az E. K. E. közgyűlése.

Sepsi-Szent-György, 1902. júl. 21.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület Kolozsvárról most vasárnap tartotta évi közgyűlését Sepsi-Szent-Györgyön, melyen mintegy 400-an jelentek meg. A gyűlést *Feilitzsch* Arthur báró, orsz. képviselő elők vezette, a ki hosszabb beszéddel nyitotta meg a tanácskozást.

Az előki megnyitó után *Radaóti* Dezső főtitkár terjesztette elő a választmány jelentését, mely az egyesület tevékenységének adta hí képét.

Folytatólag tárgyalták a székely mozgalomra vonatkozó jelentést *Radnóti* Dezső főtitkár következő előterjesztésével:

Igen tisztelt közgyűlés!

Választmányunk megbízott, hogy egyesületünknek székely mozgalomról tegyünk az igen tisztelt közgyűlésnek jelentést és a továbbiakra nézve kérjük ki irányító utasítását.

Az irányelv az volt, hogy csak a *gyakorlatilag* megvalósítható kérdéseket vegyük komolyabb tanulmányozás alá és ezeknek megvalósítását fogjuk minden erővel keresztül vinni.

E kereten belül természetesen nem lehetett mozgalomunk olyan erőteljes és a közvéleményt se foglalkoztathatuk úgy és akként, hogy a felvetett egyes eszméknek nagyobb súlyt és jelentőséget adhattunk volna. Figyelembe kellett vennünk azt is, hogy a magunk mozgalomával nem akartuk semmi tekintetben zavarni a másik mozgalmat, melynek sikerét mi is szívből kívánjuk és óhajtjuk.

Mind Ezek figyelembe vételével székely mozgalomunkat 7 csoportra osztottuk, u. m. társa-

dalmi, közművelődési, őstermelési, ipari, áruforgalmi, hitelügyi és csángó csoportokra.

A **társadalmi** csoport alá soroztuk a székely birtokviszonyok rendezését, ideértve a tagosítást és az erdőarányosítást. A tagosításra nézve adatainkat maguktól a közvetlen érdekelt székely kisbirtokosoktól gyűjtöttük össze.

A **közművelődési** szakosztály csoportjában különös figyelmet fordítottunk a székelyföldön szervezendő **népkönyvtárakra**. Utánjárásunknak eredménye az, hogy a földművelésügyi miniszter hajlandó 64 községnek népkönyvtárakat engedélyezni, ha helyiséget tudnak a könyvtár részéről felajánlani.

Az **őstermelő** foglalkozásokat testvéregyesületünk az Erdélyi Gazdasági Egyesület fogja behatóan tanulmányozni. A napokban küldötte szét erre vonatkozólag kérdő íveit s azt mi is az érdekeltek szives figyelmébe ajánljuk.

Az **ipari** csoportban első helyre tesszük a **háziipar** fejlesztését és terjesztését. Nagyobb terjedelmű emlékiratba foglalva terjesztettük fel erre nézve nézeteinket a háziipari kiállításokon szerzett tapasztalataink alapján. Az egyes konkrét kérdéseket, a mennyiben háziipari tanfolyamokra vonatkoztak, felterjesztettük az illetékes miniszterekhez. A télre már engedélyezve is vannak a kért tanfolyamok.

A **fürdők fejlesztése** kérdésén **Hankó** Vilmos dr. tanulmányozza, a ki tanulmányát a napokban fogja beterjeszteni.

Az **áruforgalmi** csoportokban a kőraktárak, áruértékesítés stb. dolgával az Erdélyi Gazdasági Egyesület foglalkozik. Az ásványvizek értékesítését **Hankó** Vilmos dr. előadónk a fürdők fejlesztése kérdésével kapcsolta össze.

A székely körvasutak ügyében törvény intézkedvén, itt csakis a kivétel gyorsítására kell tevékenységet kifejtetni. Figyelemre méltó javaslat azonban az ágostonfelvi—málnási vasut kérdése, melynek beható tanulmányozására a kereskedelmi kormányt már felhívtuk.

A **hitelügyi** csoportban a hitelrendezés körébe vágó intézkedéseket gyorsítottuk. E tárgyban többször érintkeztünk a Magyar Jelzálog-Hitelbankkal és a Magyar Földhitelintézettel. Külön felterjesztésben kértük **Szell** Kálmán miniszterelnököt is, hogy a székelyföldi hitelviszonyokon segítsen. Az ő közbenjárásának köszönhetjük, hogy Seps-Szentgyörgyön a Magyar Jelzáloghitelbanknak külön székelyföldi képviselősege van. A Magyar Földhitelintézet pedig Udvarhelyvármegyében rendezte a hitelviszonyokat.

Az a terv, hogy önálló Székely-földhitelintézet tervezessék, szintén foglalkoztatta mozgalmunkat.

Idé tartoznak a **hitelszövetkezetek** dolgai. **Gidófalvy** István dr. kir. közjegyző, a szövetkezeti ügy apostola beható előadói tanulmányt írt nekünk erről a kérdésről és hasonlóképen az országos Központi Hitelszövetkezet is tájékoztatott, hogy mi volna e kérdésben a teendő. Sokkal fontosabb a kérdés, mint hogy itt foglalkozhatnánk vele. A **Gidófalvy** alapos munkálata alapján széles medrű mozgalmat lehet ebben a kérdésben indítani.

Foglalkoztunk e mozgalom keretén belül a csángóság kérdésével is. Több előadónk tanulmányozza a kérdést és legutóbb a földművelésügyi miniszter értesített, hogy a csángó kender és esztermeles tekintetében **Füredy** Lajos gazdasági szaktanárt véleményes jelentés és javaslattételre szólította fel. Megjegyzi a miniszter, miszerint a lenkóró értékesítésének ma sincs akadálya, mert a múlt év óta Székelykeresztúron egy nagyobb lenbevaltó telep működik, amelynél a lenkóró teljes vagonrakományban szállítva megfelelő haszonnal értékesíthető.

Végül itt említem meg azt a mozzalmunkat, mely arra irányult, hogy a Romániában szülő székely családok gyermekeit haza hozzuk és itt a tanintézetekben 8 éven keresztül dijjalanul taníttassuk és mindennel ellássuk. A hazafias iskolák nagy része vállalkozott erre a feladatra és a kecskeméti, hódmezővásárhelyi, nagy-enyedi ref. főiskolák, a lőcsei főreáliskola és az aradi tanítóképző elvállaltak 2—4 gyermeket ingyenes tanításra és eltartásra.

A jelentést a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

SZINHÁZ.

Pálmay Ilka Kaposváron. *Somogyi* igazgató a kaposváriaknak is megszerzi azt az örömet, hogy a szezon végén illusztris vendégekkel pótolja furdőző primadonnáit. Mielőtt értesülünk, legutóbb **Pálmay** Ilka vendégszerepelt Kaposváron óriási sikerrel.

IPARÜGYEK.

Előjárósági ülés.

Az ipartestület előjárósága **július 31-én** csütörtökön délután 5 órakor a hivatali helyiségében rendes havi ülést tart, melyen a testület kötelekéhez tartozó iparos polgárok mint hallgatók részt vehetnek.

Nagyvárad, 1902. július 30.

Bertsey György,
ipart. elnök.

MULATSÁG.

Népiünnepély a lövöldében.

Nagy népiünnepélyre készül a Rhédey-kert felügyelősége és a nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző egylete. Augusztus hó 10-én vasárnap délután és este táncestélyivel, és tűzi játékkal egybekötött nagy népiünnepélyt rendeznek a rhédey-kerti lövöldé feldíszített helyiségében. Belépti-díj személyenként 1 korona. A játékonyszél érdekében felülfizetéseket köszönettel fogadnak. Ha az idő kedvezőtlen lesz, akkor a fedett helyiségben tartják meg a mindenképen sikerültnek ígérkező népiünnepélyt.

TAVIRATOK.

A pápa beteg.

Róma, július 30. A Stefáni ügynökség jelentése szerint a pápa állapota az utóbbi időben ismét rosszabbra fordult. A szentatya álmatlanul tölti az éjszakákat és nagy gyengeségről panaszodik.

Kihallgatás a császárnál.

Pétervár, július 30. A császár ma kihallgatáson fogadta Mateos abessziniai metropolitát. (M. T. I.)

Jégeső és vihar.

Pozsony, július 30. Tegnap este jégeső és vihar vonult végig a város felett. A jégeső sok kárt tett. Több helyen a városban vízzel teltek meg a lakások.

Kína hadisarcza.

London, július 30. A külügyi hivatal jelentése szerint Pekingben e hó 11-én írtak alá azt a szerződést, amely a kínai császári udvart az egész európai államoknak fizetendő hadisarcza kötelezi.

A francia kultuharcz.

Páris, jul. 30. A Gaulois interjút közöl a perigueuxi püspökkel, a ki kijelentette, hogy hirt kapott arról, hogy a kongregációkat fel fogják hatalmazni, hogy bezárt iskoláikat jótékony intézetekké alakíthassák át, a hova majd az apácákat visszahívhatják. (M. T. I.)

Karambolázó futárvonatok.

Budapest, jul. 30. (Saját tud. táv.) New-Yorkból jelentik, hogy a Pensilvaniai Vasutársaság futárvonatainak gázzal teli tartályai Xenia állomásnál összeütközés következtében explodáltak. A futárkocsi lángbaborult és a Pullmann-kocsi kivételével elégett. Az utasok nagy része elpusztult.

Az angol király állapota.

London, július 30. A király tegnap már képes volt egy bot segítségével néhány lépést tenni. (M. T. I.)

A pénzügyminiszter Budapesten.

Gastein, jul. 30. Lukács pénzügyminiszter ma kurájának befejezése után Budapestre utazott. (M. T. I.)

Öngyilkos gyógyszerész.

Gyoma, július 30. (Saj. tud. táv.) **Sajósy** Béla 35 éves gyógyszerész, ma reggel megmérgezve halva találták szobájában. Öngyilkosságának oka állítólag családi viszály.

Megyei pénztárak államosítása.

Temesvár, jul. 30. Szell Kálmán miniszterelnök átiratban értesítette az alispánt, hogy a megyei könyvelés a pénztárral együtt december 16-án átvétetik állami kezelésbe. Az átvétellel a temesvári pénzügyigazgatóság bizott meg. Az alispán sürgős kisebb kiadásokra általányt kap, a melyet január 8-ig köteles elszámolni. (M. T. I.)

Hazatérő búr foglyok.

Hága, július 30. Tegnap visszaérkeztek ide azok a katonasorvosok, a kiket a búr háboru alatt az angolok elfogtak és Cylonba vittek.

Léghajós expedíció.

Stockholm, július 30. Ma délután itt egy léghajó szállott fel, a melyben Unge kapitány, a léghajó tulajdonosa, továbbá Svendborg kapitány és Frankl mérnök útaznak. A léghajó kelet felé száll és azt hiszik, hogy Riga közelében fog leszállani. (M. T. I.)

Fokvárosi nász.

Budapest, július 30. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik, hogy Fokvárosban **Pereia** parancsnok tegnap esküdtött **Devett** leányával. Az egész város polgársága örömmámorban uszott. Az afrikanderek gyülekezete szinte tombolt örömben és majdnem letépte **Devett** tábornok ruháját. A telkesültség óriási, s a hangulat még mindig emelkedett.

A grodnói kormányzó halála.

Páris, július 30. **Urussoff** herceg grodnói kormányzó a párisi orosz nagykövet fivére ma délelőtt La Malon fürdőben hirtelen meghalt. (M. T. I.)

Zavargás Haitiben.

Washington, jul. 30. A Machaas amerikai hadihajó parancsnokának távirata jelenti, hogy Cap Haitieben zavargások vannak. A csőcselék fenyegeti az idegen konzulokat. A parancsnok oltalmat akar nekik nyújtani a Machias fedézetén és meg akarja akadályozni hogy előzetes értesítés nélkül bombázzák a várost. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Írta: **Slenkiewicz Henrik.** 54.

— Nem tudom, fiam. Hanem hallottam, hogy nemsokára megütközök!
De földobogott a Skrzetuski szive e szóra! Hát nem merészkedtek Kudakot megtámadni! Ez jó jel! Most már biztosan hitte, hogy az első ütközetben megverik Chmielnickijt s ő már talán holnap kiszabadul.

XIV.

A Barnabás és Krsecsovski vezérlete alatt álló sereg hallotta a kudaki ágyuk bömbölését és a hater ezer kozák katona s az ezer német gyalogszorosán megmarkolta fegyverét. Az öreg Potocki voltaképpen sokáig habozott, hogy kozákokat is küldjön-e Chmielnickij ellen, de minthogy föltétlenül bízott Krsecsovskiban, aki után vakon rohantak a kozákok, megeskette a hater ezer embert és a közeig elleségre zudította őket. Krsecsovski tapasztalt, kiváló katona volt, a Potockiak pártfogoltja, nekik köszönhette mindenét: a nemességet, a kapitányi rangot és a Dnyester és a Ladawa melletti birtokokat. Minden érdeke hozzájuk és a köztársasághoz fűzte őt, a gyánu sem férhetett tehát hűségéhez. Javakorabeli férfi volt, aiig ötvenéves s a haza szolgálataiban nagy feladat és szép jövő várt reá. Sokan benne látták Chmielnickij Istvánnak az utódját, aki tudvalevőleg kurta nemesből a kiewi vajdaság és szenátorságig vitte. Csak tőle függött, hogy mennyire jut el azon az uton, amelyre végtelen bátorsággal, erős akarattal és főként sok büszkeséggel lépett. Ez a büszkesége készítette, hogy a litvániai starosztaságért versenyezzen s mikor helyette Korbutnak adták ezt a zsiros állást, majdnem beteges lett csalódott önérzetűnek, a haragnak és irigységnek. Most azonban megbékült sorsával, mert a reábizott küldetés kárpótlást ígért. A király füléhez is eljut ennek az első csatának a híre s a király fényesen szokott jutalmazni a győzelmekért. Magas méltóságok, nagy vagyon, a köztársaság tulajdonában volt pusztá földékből jókora darabok jutalmazták a hadfiakat. Csak az bántotta, hogy Barnabással osztozkodnia kell a vezérletben. Ez az osztozkodás azonban nagyon csekély jelentőségű volt. Az öreg cserkeszkapitány ugyanis egészen ellaggott, összeesett már, csak a teste mozgott, élt még, szelleme azonban tünnyán, érzéketlenül aludta az öregség álmát. Mikor most utnak indultak, föllobbant még régi vitészségének egy kis szikrája, de aztán az is elhamvadt, az egyhangú evezőcsapások megint kábultságba ringatták. Csak ebéd idején ébredt föl, akkor aztán nagyot evett, sokat ivott s hogy tessék-lássék, kérdezősködött egy s másról. Nem törődött azval, hogy mi a válasz, csak nagyokat sóhajtott és azt a véleményét nyilvánította, hogy öreg testének más, szebb háboruban akarata megszerezni a legfőbb dicsőséget: a csatateri halált.

A szárazon haladó seregtől egészen elszakadtak s minthogy Krsecsovski egyre sarkalta a sajkásokat, messze elhagyták Potockiékat. Nemsokára hallották is a kudaki ágyuk dörgését, csak Barnabás aludt mélyen, fölébreszthetetlenül. A németesség kapitánya, egy Flick nevű derék vitéz azonban kihallgatásra jelentkezett Krsecsovskinál.
— Ugyancsak bömbölnek a Grodsicki ágyú. Mitévők legyünk?
— A sajkák álljanak meg, a nádasban töltjük az éjjelt.
— Chmielnickij valószínűleg ostromolja a várat. Azt hiszem, jó lenne, ha segítségére menne nek Grodsickinak.
— Nem kérdeztem a véleményedet. Itt én parancsolok, mert én vagyok a vezér!
A német kapitány bosszusan vont vállat s Krsecsovskij meg akarta nyugtatni.
— A szárazon jövők nélkül mit sem tehetünk. Várhatuk reá holnap reggelig bátran, mert Kudakkal úgy sem végeznekegy éjszaka alatt, ha ugyan egyáltalán be tudják venni ezt a hatalmas erősséget.

Flick lénytelen volt igazat adni a kapitánynak és visszament katonáihoz, s csakhamar a parti nádasokba siklottak be a sajkák. Az evezők csapása elhallgatott aztán, eltűntek a fűrge csónakok a víz színéről, a nádas sűrűje elfödte őket. Hanem csak az öreg Barnabás tudott aludni ezen az éjjelen. Flick madár szeretett volna lenni, hogy nyomban Kudakba repülhessen, a többiek pedig susogva tanakodtak, vajjon tarthatja-e magát a vár? Az ágyudörgés egyre erősödött, s ezt jó jelnek vélték. Chmielnickij nem érti a tréfát, de Grodsicki még kevésbé érti!

Krsecsovski tépelődve ült csónakja orrában. Régóta ősmerte Chmielnickijt, s tudta róla, hogy kivételes, ritkaképességű férfi, akinek csak a megfelelő alkalmat kell, hogy sasröptű szárnyait kibonthassa. Most azonban mintha esalatozott volna benne. Az ágyuk szüntelenül dörögtek, s így érthetlenné találta, hogy olyan tapasztalt katona, mint Chmielnickij, belékössön Grodsickiá, hiszen a megvívhatatlan falak alatt ezrével vesznek el emberei, s ekközben a köztársaságnak is időt enged a fölkészülésre.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő és Társa

Főzede jelentése.

— A Vízántúli eredeti távirata.

Értéktőzsedo.

Budapest, július 30.

Osztrák hitel	897.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rimamurányi	509.50
Magyar jelölés	472.—
Salgótarjani	—
Wagon-kölcsön	—

Határítók.

Budapest, július 30.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	6
Kaposzta, repce, rug.	96

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902 július 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	121.85
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—

Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ban	119 —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.90
Halmozási jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyereségy-sorajegy-kölcsön	205.—
Tiszazádányozás s szeredi sorajegy-kölcsön	162.—
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	59.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbankrészvény	712.—
Osztrák hitelintézet részvény	703 —
Párisi visita	95.20
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	117 —
Londoni visita	289.65
20 márkás arany	25.40

A szerkesztőséget felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTER.

80 kr. **UJ!!** 80 kr.

ÓRÁS-ÜZLET

Diószeghy István

műórás és látszerész.
Nagyvárad, Nagy-Teleki-utca.

A mai kor igényeinek megfelelő

óra javító műhelyt

nyitottam, melyben **óra, ékszer** és **látszer** javítások gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Raktáromon tartok **fali inga-, zseb- és miniatúr-órákat**, óráim a legjobb gyártmányuak.

Óra javítás kivétel nélkül 80 kr.,

egy üveg 10 kr.,

óra kulcs 5 és 8 kr.

Egy jó családból való fiu gyakor-

nokul felvétetik.

80 kr.

253. sz.

80 kr.

STROHMAYER PÁL

áruháza,

Nagyvárad, Szt. László-tér 1., kishídfő.

A volt Kunz József és Társa cég helyiségében.

Bejárat a Gazdasági bank alatt nem a sarkon.

Elsőrendű vászon és fehérnemű üzlet.

Valódi rumburgi vásznak gyári raktára.

Férfi és női fehérnemű vállalat.

Menyasszonyi kelengyék

200 koronától 100.000 koronáig.

Teljesen ujonnan berendezett nagy szőnyegosztály.

Mindennemű futó és pamlag szőnyegek, ágy és asztal terítők, szövet és csipke függönyök stb. a legujabb divat szerint minden igénynek megfelelő minőségekben, a **legolcsóbb árak mellett.**

Paplan és matrác vállalat.

Szolid szabott árak, pontos kiszolgálás.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2-3 gymnasiumi vagy polgári osztálytal. tanulóul felvétetik a Szent László nyomdában.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmával a t. közönség szives figyelmébe ajánljuk

tüz- és betörésmentes
letéti pénztárunkat,

melyben külön és közvetlen elzárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérlő közönség rendelkezésére.

Nagyvárad takarékpénztár r. t.
219.

Deutsch K. I. Nagyvárad.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy az eddigi helyiség szűk volta miatt

üveg-, lámpa- és porcellán-üzletemet

f. é. augusztus 1-től

az e célra átalakított és újonnan berendezett

Zöldfa-utca 24. sz. a. házamba helyezem át.

Fő törekvésem ez üzlet áthelyezésénél az volt, hogy raktáromat és helyiségemet jelentékenyebben megnagyobbítva minden keresletet a leggyorsabban és legmegfelelőbbben kielégíthessek.

Uj üzlethelyiségem szives megtekintését és annak pártfogását kérem

teljes tisztelettel

Deutsch K. I.

260.

1 darab I-ső rendű gallér . . . 11 kr.
1 pár I-ső rendű kszelő . . . 20 kr.

TELEFON 372.

TELEFON 372.

Színésznők elutazása

Szefir, szintartó, méterje . . . 13 kr.

Ponge selyem, színes, méterje . . . 50 kr.

végett áruházunk egy igen nagy vevőkört elveszített, azonban hogy tovább is a rendes megszokott nagy forgalmat megtarthassuk hogy a következő három hónapban, az ugynevezett holt saison alatt a raktáron levő női ruhaszöveteket fehér és színes batisztokat, cartonokat, chiffon és vászon csipkét, csipkekelmét és mindennemű rövidárucikket mélyen leszállított árak mellett fogunk eladni. Blousokat és aljakat mérték után is készitünk. Minden vevő, ki 10 forint értékűt akár egyszerre vagy apróbb részletekben vásárol, egy életnagyságu fénykép nagyobbításra tarthat igényt, csupán a papir keretért 1 forint 50 krajczár fizetendő. Tisztelettel

„AMERIKAI ÁRUHÁZ“ Nagyvárad, Fő-utca, színházi Bazar-épület.

1 szefir blous . . . 60 kr.
1 fehér batiszt blous . . . 1 frt 40 kr.

Minden olcsó!!

Csipke betét } legnagyobb választék.
Batisztokból } legolcsóbb árak.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hirdapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
napárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.